

Posudek oponenta diplomové práce

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Katedra sociální a kulturní ekologie

Název práce: *Hranice ekoturismu a jejich překračování na příkladě komunity Chambok*

Autorka: Bc. Anna Kořánová

Vedoucí práce: Mgr. Bohuslav Kuřík, Ph.D

Oponent práce: Mgr. Eva Tenzin

Práce studentky Anny Kořánové se zabývá hranicemi ekoturismu, přičemž jako případovou studii autorka zvolila kambodžskou komunitu Chambok. Autorka si téma zvolila, jelikož je sama vášnivou turistkou a koncept ekoturismu (i když, jak v práci sama doznává, zpočátku ve značně zidealizované podobě) ji zaujal natolik, že se mu rozhodla věnovat i po vědecko-výzkumné stránce.

Téma ekoturismu je v současnosti velmi aktuální, zejména role, kterou hraje v udržitelném rozvoji ekonomicky deprivovaných komunit závislých do značné míry na přírodních zdrojích (rurální společnosti, domorodé obyvatelstvo), bývá často diskutována. Přes poměrně časté zpracování tohoto tématu se však autorka neuchýlila k pouhému opakování již známých faktů, ale přinesla nový, svěží pohled. Její zaměření na hranice ekoturismu (jako konceptu, myšlenkové i fyzické hranice ekoturismem „chráněných“ oblastí apod.) plně odpovídá současnému směřování v mnoha humanitních disciplínách, od kulturní antropologie, přes kulturní a politickou geografii až po geopolitiku. Materiál k analýze autorka sesbírala v rámci svého terénního výzkumu, který prováděla po dobu pěti měsíců přímo v Chamboku.

Práce je členěna do sedmi částí. V Úvodu autorka kromě důvodu volby tématu zmiňuje i některá z hlavních zjištění, ke kterým se v rámci svého výzkumu dobrala, což však nepovažuji za příliš šťastné. V kapitole Ekoturismus a komunitně řízený ekoturismus autorka prezentuje tyto klíčové pojmy svého výzkumu, přesto je však znát, že mnohem větší pozornost věnuje samotné metodologii

etnografické práce (kapitoly Tematizace výzkumného problému a Etnografie jako žánr), což ale není na škodu – zaměření na etnografické praktiky, metody a úskalí terénního výzkumu může být velmi inspirující nejen pro autorku, ale případně i pro její následovníky. Poté, co autorka v kapitole Chambok a ekoturismus v historické a geopolitické perspektivě přiblíží čtenáři lokalitu výzkumu a hlavní problémy, se kterými se potýká, dostává se k ústřední části práce kapitolou Hranice ekoturismu a jejich překračování. Zde se soustředí zejména na popis tzv. „šedých zón“, které vznikají kolem hranic ekoturismu – zejména na hranice mezi ekoturistikou a vidinou zisku z chemicky ošetřovaného manga, které se pěstuje nedaleko.

Výzkumné otázky, které si autorka položila, byly induktivní povahy a vycházely tak zejména z jejich zjištění v preliminární fázi výzkumu, tedy z jevů, kterých si v Chamboku povšimla. Zajímalo ji především, jak se vymezují a jak jsou vyjednávány hranice ekoturismu, jaké děje se odehrávají na jeho rozhraní a jakou roli mají místní obyvatelé ve formování a budoucím rozvoji ekoturismu. Autorka identifikovala několik vrstev hranic ekoturismu, přičemž zahrnula i svou vlastní představu „západního“ výzkumníka, která byla často s „místním“ pojetím v rozporu. Nejvíce pozornosti však věnovala zejména přechodovým zónám, které představovaly z jejího pohledu konceptuální konflikt mezi ekoturistickou filozofií a většinovými „ne-ekologickými“ praktikami v zemědělství. V odpovědi na poslední výzkumnou otázku však vidím určité rezervy, a proto bych byla ráda, kdyby ji autorka zodpověděla při obhajobě.

Celkově se jedná o práci velice zdařilou s nepochybným přínosem jak po teoretické (problematika hranic, „šedých zón“), tak po praktické stránce (Autorka některá zjištění svého výzkumu zpracovala do anglojazyčné zprávy, kterou následně poskytla zpětně místní komunitě, neziskovým organizacím působícím v dané lokalitě i reportérovi z National Geographic. Kromě toho však sama poznala a v textu zpracovala některá metodologická úskalí terénního výzkumu, což může jistě znamenat praktický přínos nejen pro ni, ale i pro další výzkumníky.). Přesto by však bylo vhodné, kdyby autorka věnovala více pozornosti aktuální antropologické literatuře (Bronislaw Malinowski jistě patřil k antropologickým průkopníkům, dnes je však jeho přístup v mnohém zastaralý) k problematice domorodých komunit, hybridity či udržitelnosti. I z hlediska terénního výzkumu existuje celá řada

prací, které pracují s konceptem „pozorné participace“ a které by jistě mohly autorce v mnohém pomoci (Joanne Sharp, Brian Moeran aj.). K drobným výtkám, které k práci mám, ještě patří kromě nepříliš vhodného členění (diskuze závěrů výzkumu v úvodu a pak prakticky v celém textu) zejména občasné jazykové a stylistické chyby (jejichž četnost však významně neovlivňuje srozumitelnost textu) a překlady rozhovorů s respondenty, pro něž autorka po vzoru dabingu amerických kriminálek zvolila středočeský dialekt, který na mě, jako na „nePražáka“, působí rušivě. Ocenila bych i větší množství příloh, zejména mapových (mapa regionu, jeho vyznačení...) a obrazových.

I přes tyto drobné nedostatky práci hodnotím **18 body** a **doporučuji** k obhajobě před státní zkušební komisí s hodnocením: **výborně**.

Otázky k obhajobě:

- 1) Jakou roli budou, podle vás, v budoucnu hrát místní obyvatelé v rozvoji ekoturismu v Chamboku? Mají dlouhodobější strategie, které se pokoušejí sami implementovat, nebo spíše spoléhají na pomoc neziskových a vládních organizací?
- 2) Rozvíjí se rychleji pěstování manga na vývoz, nebo ekoturismus v oblasti? Nehrozí riziko, že pěstování manga povede k postupnému zmenšování až možnému zániku ekoturistické zóny?
- 3) Dały by se podle vás zkušenosti z Chamboku aplikovat i v jiných komunitách? Bylo by možné vytvořit jakési „školící centrum“ pro ostatní zájemce o toto odvětví turismu?

Mgr .Eva Tenzin

V Ostravě, dne 2.6. 2017